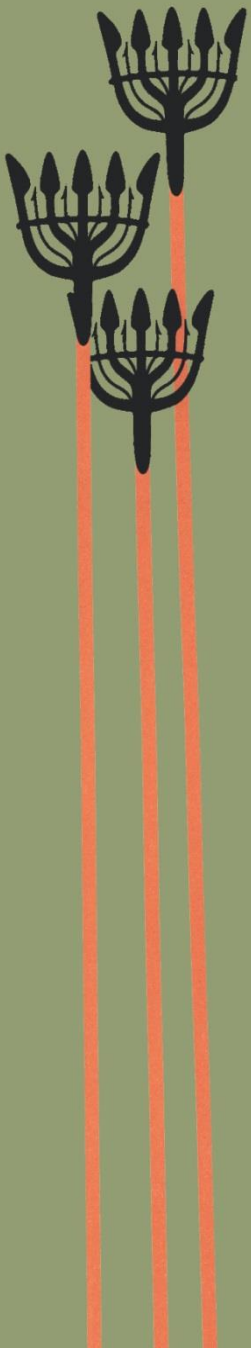

BLEKINGE MUSEUM

Rapport 2020:13

Fornvård och dokumentation RAÄ Karlshamn 3, 90 och 91

Karlshamns socken,
Karlshamns kommun

Mikael Henriksson
med bidrag av
Jason Bellis

Rapport 2020:13

Fornvård och dokumentation RAÄ Karlshamn 3, 90 och 91

Karlshamns socken
Karlshamns kommun

Mikael Henriksson
med bidrag av
Jason Bellis

Blekinge museum

Borgmästaregatan 21
371 35 Karlskrona

Växel: 0455-30 49 60 vardagar 8-16
Reception: 0455-30 49 85

www.blekingemuseum.se

© 2020 Blekinge museum

Omslagsfoto: Rengöring av RAÄ Karlshamn 91 Fotografi mot SV av Mikael Henriksson

© Lantmäteriverket, Gävle. Dnr i2018/00107, LMV.

Fornvård och dokumentation. RAÄ Karlshamn 3, 90 och 91.

Innehåll

Bakgrund	5
Topografi och fornlämningsmiljö	5
Uppdragets syfte	6
Projektets genomförande	6
Resultat	7
Diskussion	7
Figurförteckning	7
Administrativa uppgifter	8
Bilagor	8

Bakgrund

Länsstyrelsen i Blekinge påbörjade tillsammans med Karlshamns kommun och museum ett vårdprojekt på ön Boön 2019 (fig.1). Som en del i detta projekt ingick en ambition att bättre lyfta fram lämningar efter ödegravar inom öns norra del. Gravhällar som var aktuella för fornvård uppfattades som svårtydda, varför en noggrann digital dokumentation efterfrågades. Blekinge museum fick i uppdrag att tillsammans med Lunds universitet utföra denna dokumentationsinsats, vilken kom att bekostas genom det statliga 7:2-anslaget samt motsvarande tid i egeninsats från Länsmuseets sida. Föreliggande rapport utgör en redovisning av den utförda vård- och dokumentationsinsatsen.

Fig. 1 – Arbetsområdet på Boön, markerat med röd stjärna på Översiktskartan

Topografi och fornlämningsmiljö

Boön är beläget vid inloppet till Karlshamn, omkring 1,3 km söder om stadens centrala delar. Vårdobjekten ligger på Boöns norra del, som präglas av hållmark och glesvuxen skog, främst tall. Området utgör en del i naturreservatet Stjärnö-Boön. Fornlämningsskatten på ön präglas inte minst av stentäkter, men omfattande spår kan knytas till en äldre militär närvaro på ön. Det tidigvarande örlogsvarvet under 1650-talets slut finns registrerat som RAÄ Karlshamn 36 och skansen som RAÄ Karlshamn 2:1. Mellan dessa objekt ligger de gravspår från garnisonstiden som dokumenterats inom ramen för det aktuella uppdraget (fig.2).

Fig. 1 – Aktuella fornlämningar inom den norra delen av Boön markerade på Ortofotot.

Uppdragets syfte

Målet med vård- och dokumentationsinsatsen var att rengöra och dokumentera gravhällarna RAÄ Karlshamn 90 och RAÄ Karlshamn 91, redogöra för objektens status samt överlämna ett högupplöst dokumentationsmaterial till Länsstyrelsen. Syftet med insatsen var att dess resultat skulle bidra till ett nytt kunskapsläge kring gravhällarnas text- och bildinnehåll men också utgöra underlag för eventuella fortsatta vårdinsatser.

Projektets genomförande

Initialt rensades vårdobjekten genom avlägsnande av gräs för hand. Då hällarna delvis bedömdes vara vittrade i ytan, skedde fortsatt rengöring genom försiktigt användande av borste och vatten. Efter att stenytorna torkat, påbörjades dokumentationen genom digitalfotografering. Efterarbetning och vidare arbete med 3D-fotogrammetrin utfördes vid Institutionen för Arkeologi och Antikens Historia vid Lunds Universitet. Modeller över objekten arbetades slutligen fram till en rimlig detaljnivå i det insamlad data höll en kvalitet som pedagogiskt kunde visa dokumentationens användbarhet för framtiden.

Resultat

Arbetet kring gravmonumenten på Boön gav goda resultat för gravarna i norr och i söder såväl som en extra grav inne på själva begravningsplatsen (RAÄ Karlshamn 3).

Den skapade 3D-modellen för den norra graven ger ett tydligt underlag för identifiering av den redan kända bilden. Armen med svärdet, grenarna, kronan och stjärnan syns exempelvis på modellen, och de kan framhävas ytterligare genom olika varianter på simulerad belysning. Den södra graven visade sig vara mer besvärlig att arbeta med. På de högupplösta modellerna framträdde dock såväl tidigare kända bokstäver som ett antal som inte förefaller ha dokumenterats tidigare.

Diskussion

Blekinge museum och Lunds Universitet har i enlighet med Länsstyrelsens önskemål fullgjort rengöring och dokumentation av gravhällarna på Boön. Materialet är fullt användbart i sitt nuvarande skick. Fotografier och modeller bör dock processas ytterligare, för att på så vis kunna ge en ännu högre detaljnivå. Det enda som i nuläget begränsar detta arbete är den tid det tar att genomföra sådana processer samt att detta kräver mycket av både utförare och hårdvara.

Genom att ytterligare bearbeta data från den södra graven finns det goda chanser att fånga upp "nya" bokstäver. Detta arbete bör med fördel utföras mot en textrad i taget, vilket är tidskrävande. Ett nästa steg i tolkningen av bägge gravhällarna är annars att skapa ett digitalt text-/bildskikt ovanpå 3D-modellerna. På så vis kommer en jämförelse tydligt spegla hur vi har att förhålla oss till både gammal respektive nygjord uttolkning. Parallellt med detta skulle man även kunna utföra en traditionell kalkering av stenytor. Detta skulle på ett pedagogiskt sätt kunna visa på svårigheterna med uttolkning av nötta ytor samt den nya teknikens fördelar. En generell uppfattning från dokumentationen är att stenytor har nöts avsevärt sedan de senast uttolkades. Detta bör förstås tas i beaktande när eventuella vårdåtgärder eller uppmålning av text och bilder övervägs. Slutligen är den inhämtade, högupplösta datan förstås ett ypperligt underlag för framtida utvärdering av den nedbrytning som kommer ske även framgent.

Figurförteckning

Fig. 1 – Arbetsområdet på Boön, markerat med en röd stjärna på Översiktskartan.

Fig. 2 – Aktuella fornlämningar inom den norra delen av Boön markerade på Ortofotot.

Administrativa uppgifter

Undersökningstid:	2020-06-14 till 2020-06-15
Personal:	Mikael Henriksson och Mikael Björk, Blekinge museum. Jason Bellis, Andreas Svensson och Björn Nilsson, Lunds Universitet.
Dokumentation:	Samtlig digital dokumentation förvaras i Blekinge museums arkiv.
Kartanvändning: LMV	LMV Ärende . Dnr i2018/00107, ©LMV 2020

Bilagor

Bilaga 1a-c – Skärmdumpar över gravhällar på Boön som dokumenterades 2020.

Bilaga 1a – Södra graven.

Bilaga 1b – Norra graven.

Bilaga 1a – Grav inne på RAÄ Karlshamn 3.

Rapportserie 2020

Blekinge museum

2020:1 **Ekebacksgärdet – RAÄ Augerum 689. Arkeologisk forskningsgrävning 2013.** Augerum S:1, Augerum socken, Karlskrona kommun.

2020:2 **Nordenskjöldska gården – fasad- och takrenovering.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.

2020:3 **Under magasinsbyggnaden. Arkeologisk förundersökning kv Gulin 1, RAÄ Karlskrona 77:1.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.

2020:4 **Gränums bränneri – montering av trappor vid drankkistan.** Jämshög socken, Olofström kommun.

2020:5 **Västra Vång 2019. Arkeologisk forskningsgrävning.** Johannishus 1:2, Hjortsberga socken, Ronneby kommun.

2020:06 **Hvilans gamla begravningskapell – takreparation.** Karlshamn socken, Karlshamn kommun.

2020:7 **Carl-Gustaf kyrka – ombyggnad av Hoppets kapell.** Karlshamn socken, Karlshamn kommun.

2020:8 **Jullas hus – taktäckning.** Mjällby socken, Sölvesborg kommun.

2020:9 **Sjöborg/Elleholm – Arkeologisk forskningsgrävning 2019.** RAÄ 3:1 och 12:1 Elleholms socken, Karlshamns kommun.

2020:10 **Grevagården - montering av branddörrar och luftsluss.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.

2020:11 **Västernäs, Senoren. Arkeologisk efterundersökning 2019.** Ramdala socken, Karlskrona kommun.

2020:12 **Residenset i Kristianstad – invändig renovering.** Kristianstad socken, Kristianstad kommun.

2020:13 **Fornvård och dokumentation. RAÄ Karlshamn 3, 90 och 91.** Karlshamns socken, Karlshamns kommun.

